

საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს

სკოპინგის დასკვნა N98

14.12.2020

საერთო მონაცემები

საქმიანობის დასახელება: კომპოსტის წარმოება (ნარჩენების აღდგენა);

საქმიანობის განმახორციელებლის დასახელება და მისამართი: შპს „თეთრი ქუდი“; ქ. რუსთავი, ფალიაშვილის ქ. N14;

საქმიანობის განხორციელების ადგილი: ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტი გარდაბანი-კრწანისი-რუსთავის დამაკავშირებელი გზის მე-17 კმ;

განცხადების შემოსვლის თარიღი: 30.10.2020

მონაცემები სკოპინგის ანგარიშის შემდგენელის შესახებ: შპს „გერგილი“

ძირითადი საპროექტო მონაცემები:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, სამინისტროში შპს „თეთრი ქუდის“ მიერ წარმოდგენილია ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტში გარდაბანი-კრწანისი-რუსთავის დამაკავშირებელი გზის მე-17 კმ-ზე კომპანიის კუთვნილ სოკოს საწარმოში კომპოსტის (ნარჩენების აღდგენა) წარმოების სკოპინგის ანგარიში. აღნიშნულ საქმიანობაზე გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის მინისტრის 2020 წლის 30 ივლისის N2-671 ბრძანებით გაიცა სკრინინგის გადაწყვეტილება, რომლის საფუძველზეც შპს „თეთრი ქუდის“ სოკოს საწარმოში კომპოსტის წარმოება (ნარჩენების აღდგენა) დაექვემდებარა გარემოზე ზემოქმედების შეფასებას.

შპს „თეთრი ქუდის“ საწარმოში 2019 წლის 15 ოქტომბერს სსდ გარემოსდაცვითი ზედამხედველობის დეპარტამენტის მიერ განხორციელებული ინსპექტირებით (DES 0 19 00068178; 18.10.2019) დადგინდა რომ საწარმო ახორციელებს კომპოსტის მიღებას ქათმის ექსკრემენტების, ნამჯას, თაბაშირისა და კარბამიდის გამოყენებით რაც წარმოადგენს ნარჩენების მართვის კოდექსის I დანართის R3 კოდით განსაზღვრულ ოპერაციას - ნარჩენების აღდგენა, შესაბამისად სასამართლოს დადგენილებით შპს „თეთრი ქუდის“ ცნობილ იქნა სამართალდამრღვევად საქართველოს ადმინისტრაციული სამართალდარღვევათა კოდექსის 79⁷ -ე მუხლის პირველი ნაწილის შესაბამისად.

შპს „თეთრი ქუდის“ მიერ წარმოდგენილი დოკუმენტაციით დგინდება, რომ სოკოს საწარმო მდებარეობს ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტში, გარდაბანი-კრწანისი-რუსთავის დამაკავშირებელი გზის მე-17 კმ-ზე არსებულ, 129104 მ² ფართობის მქონე არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთებზე (ს/კ 02.08.01.029; 02.08.01.030). საწარმოს დასავლეთით ესაზღვრება შპს „ავანგარდი“, ჩრდილოეთით სს „საპარტნიორო ფონდის“ არასასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების მიწის ნაკვეთი. უახლოესი დასახლებული პუნქტი, სოფ. მთისძირი საწარმოდან დაშორებულია 590, ხოლო მთავარი მაგისტრალი - 530 მეტრით. აღმოსავლეთით, დაახლოებით 1,5 კმ-ში მდებარეობს მდ. მტკვარი, საწარმოდან ჩრდილოეთით, 80 მეტრში არის უსახელო მდინარე. მონაცემების ელექტრონული გადამოწმების შედეგად დადგინდა, რომ საწარმოს ტერიტორიის

საკადასტრო საზღვრიდან დაახლოებით 300 მეტრში ფიქსირდება კერძო პირის საკუთრებაში არსებული მიწის ნაკვეთი, გაურკვეველი დანიშნულების შენობა-ნაგებობით.

საწარმოს განთავსების ტერიტორია წლების მანძილზე გამოიყენებოდა სასოფლო-სამეურნეო დანიშნულების სხვადასხვა პროდუქციის დასამზადებლად და ანთროპოგენურად სახეცვლილია. დღეის მდგომარეობით, ტერიტორიაზე განთავსებულია რამდენიმე კაპიტალური შენობა, თავისი დამხმარე ინფრასტრუქტურით, რომელიც მთლიანად ჩართულია სოკოს წარმოების პროცესში (გარდა ამორტიზებული სასათბურე მეურნეობისა). ტერიტორია უზრუნველყოფილია ყველა საჭირო კომუნიკაციით, წყალმომარაგებით, ელექტროენერჯით და ბუნებრივი აირით.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, კომპანიის ძირითადი საქმიანობა უკავშირდება ქაშა და ხის სოკოს მოყვანას, აღნიშნული წარმოება კი საჭიროებს კომპოსტის დამზადებას. კომპოსტის დამზადებისთვის გამოიყენება შემდეგი სახის ნედლეული: ნამჯა, ქათმის ექსკრემენტები, გიფსი, კარბამიდი და ტორფი. ქათმის ექსკრემენტი ნედლეულის სახით ტერიტორიაზე შემოდის შპს „ჩირინას“ კუთვნილი საწარმოებიდან, ნამჯის შემენა ხდება ახლომდებარე მუნიციპალიტეტებში, ხოლო გიფსითა და კარბამიდით საწარმო მარაგდება ადგილობრივი ბაზრიდან. რაც შეეხება ტორფს, მისი ნედლეულის სახით ტერიტორიაზე შემოტანა ხორციელდება სომხეთიდან. კომპოსტირებისთვის საჭირო ნედლეული საწარმოს ტერიტორიაზე შედის ავტოტრანსპორტით და თავსდება სპეციალურ, კაპიტალურ შენობაში (გარდა ნამჯისა). აღნიშნული ნედლეულის საწარმოს ტერიტორიამდე ტრანსპორტირებისთვის გამოიყენება დასახლებული პუნქტებისგან დაშორებული საავტომობილო გზები და მაგისტრალები.

ტერიტორია N1-ზე (ს/კ 02.08.01.029) განთავსებულია შემდეგი ინფრასტრუქტურული ობიექტები: ავტოსადგომი; ძველი ამორტიზებული ადმინისტრაციული შენობა; დაცვის ჯიხური; ორი თავისუფალი ტერიტორია ნამჯის განსათავსებლად; ძირითადი სექციური შენობა, რომელშიც განთავსებულია ადმინისტრაცია, სამაცივრე მეურნეობა, ბოილერი, კამერებში ჰაერის მიწოდების სისტემა თავისი ინფრასტრუქტურით, ტარის სასაწყობო მეურნეობა; ტექნიკური წყლის ავზები, სანასოსო-სატუმბი მეურნეობა; ძველი ამორტიზებული ბოილერი, სადაც ამჟამად განთავსებულია პატარა საამქრო; სასაწყობო მეურნეობა; ინგრედიენტების შერევის და ნამჯის დასველების მოედანი; ბრუნვითი წყალმომარაგების სისტემა; კაპიტალური შენობა სპეციალური ფერმენტაციის ბუნკერებით და აეროზაციის ინფრასტრუქტურით; კაპიტალური შენობა სადაც განთავსებულია 2 ერთეული სამაცივრე მეურნეობა, ორი შახტა სტერილიზაციისთვის, ხის სოკოსთვის საჭირო ტექნოლოგიური ციკლის ტექნიკური ელემენტები; ქათმის ექსკრემენტების შენახვისთვის განკუთვნილი გადახურული სათავსო; კარბამიდისა და გიფსის შესანახი გადახურული სათავსო.

ტერიტორია N2-ზე (ს/კ 02.08.01.030) განთავსებულია შემდეგი ინფრასტრუქტურული ობიექტები: 250 მ² ფართობის მქონე დახურული სასათბურე მეურნეობა; 1154 მ² ამორტიზებული სასათბურე მეურნეობის მზიდი კონსტრუქციები; შენობა 5 ერთეული შახტით, სადაც ხორციელდება კომპოსტისთვის საჭირო კომპონენტების სტერილიზაცია ორთქლის საშუალებით, აერაცია და სოკოს დათესვა-ინკუბაცია; სასაწყობო მეურნეობა.

როგორც წარმოდგენილი დოკუმენტაციიდან ირკვევა, საწარმოში მიმდინარეობს თავში დაახლოებით 180-200 ტონა სოკოს დამზადება და რეალიზაცია. აღნიშნული

წარმადობისთვის გათვალისწინებულია თვეში 360 ტონა ნამჯის, 280 ტონა ფრინველის ექსკრემენტის, 36 ტონა გიფსის, 3.6 ტონა კარბამიდის და 80 ტონა ტორფის გამოყენება. საწარმოში ტექნოლოგიური პროცესი იწყება ტერიტორიაზე ნედლეულის შემოზიდვით და მისი განთავსებით შესაბამის სასაწყობო მეურნეობებში. ნარჩენების აღდგენის პროცესი იწყება ინგრედიენტების შემრევ მოედანზე, რომელიც მომანდაკებულია ბეტონის საფარით. აღნიშნული მოედნის მთელ პერიმეტრზე მოწყობილია სპეციალური წყალშემკრები არხები, რომლებიც დაერთებულია ბრუნვითი წყალმომარაგების სისტემაზე. წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, ტერიტორიაზე განთავსებულია ნამჯის დამაქუცმაცებელი აპარატი, რომელზეც ხდება ნამჯის გადამუშავება და მომზადება გიფსთან, ქათმის ექსკრემენტთან და კარბამიდთან შერევისთვის. შერევის შემდგომ ხდება მიღებული მასის წყლით დატენიანება და სპეციალური ავტო-სატვირთველით მისი სპეციალურ ბუნკერებში განთავსება. აღნიშნულ ბუნკერებში შექმნილია აეროზაციისთვის ყველა ტექნიკური პირობა, რათა არ მოხდეს კომპოსტის ტემპერატურული რეჟიმის დარღვევა. მზა მასა გადის პასტერიზაციასა და კონდენსაციას, რის შემდეგაც ხდება მისი ტორფთან შერევა და სპეციალურ სათბურში, თაროებზე განთავსება, სადაც მიმდინარეობს უშუალოდ სოკოს მოყვანის პროცესი. აღნიშნულ ტექნოლოგიურ ციკლში წყლის მიწოდება ხორციელდება საწარმოს ტერიტორიაზე არსებული წყლის რეზერვუარებიდან, რომლებიც უზრუნველყოფენ კომპოსტირების პროცესში, ტენიანობის შესანარჩუნებლად ბრუნვითი წყალმომარაგების სისტემის ფუნქციონირებას.

კომპოსტის მომზადების შემდგომ ზემოაღნიშნული მასა სპეციალურ შრედერში ერევა მიცელიუმს (ითესება სოკო), საიდანაც მასა გადაინაცვლებს მომიჯნავე ბუნკერში. ბუნკერში მიმდინარეობს მომწიფების პროცესი (ინკუბირება). აღნიშნული პროცესი მიმდინარეობს დაახლოებით 18 დღე 25°C -27°C ტემპერატურაზე. უკვე ინკუბირებული კომპოსტი გადაინაცვლებს ძირითად სათბურში, სადაც კომპოსტს სპეციალური მანქანის საშუალებით ერევა ტორფი. ეს ეტაპი გრძელდება 5 დან 9 დღემდე და ითვლება დასრულებულად, როდესაც ტორფის ზედაპირზე შამპინიონის მიცელიუმი აღმოცენდება. სოკოს მოსავლის აღება ხორციელდება 20 დღის განმავლობაში ტალღებად. როგორც წესი ამ პერიოდში ესწრება 3 ტალღა. სოკოს შეგროვება ხორციელდება სტანდარტულ ტარაში და ხორციელდება მისი სწრაფი გაცივება. კომპოსტიდან ბოლო მოსავლის აღების შემდგომ, ხორციელდება სასათბურე კამერების 70°C -72°C ტემპერატურამდე ორთქლით დამუშავება რომელიც 12 სთ-ს გრძელდება. აღნიშნული აუცილებელია სრული სტერილიზაციისთვის, როგორც კამერისთვის ასევე გამონამუშევარი კომპოსტისთვის. კომპოსტისგან თავისუფალი სასათბურე კამერა ირეცხება წყლის მაღალი წნევის ჭავლით და ამის შემდგომ კამერა კვლავ მზად არის ექსპლუატაციისთვის.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის თანახმად, ხის სოკოს მომზადების პროცესის საწყის ეტაპზე მზადდება სპეციალური სუბსტრატი, რომლისთვისაც საჭიროა 13 ტ ნამჯა, 50 კგ შარდოვანა და საშუალოდ 20 ტ წყალი. თავდაპირველად ხდება ნამჯის დაქუცმაცება და დატენიანება სპეციალურ დანადგარში. დაქუცმაცებული და დატენიანებული ნამჯა გადადის ფერმენტაციის ბუნკერებში, რის დროსაც ემატება შარდოვანა. პირველ ეტაპზე 4-8 დღის განმავლობაში სუბსტრატი ყოვნიდება ფერმენტაციის ბუნკერებში, სადაც კონტროლდება ტემპერატურა და მიეწოდება ჰაერის ნაკადი. ყოველ მეორე დღეს სუბსტრატი ბუნკერფილერის და ფრონტალური დამტვირთავის მეშვეობით გადაიტვირთება ცარიელ ბუნკერში, თანაბარი შერევისთვის, ტემპერატურის

გასაშუალოების მიზნით. პირველი ეტაპის დასრულების შემდეგ სუბსტრატის პარტია იტვირთება ტუნელში, სადაც იგი გადის პასტერიზაციის პროცესს 12 საათის განმავლობაში. ამის შემდეგ, სუბსტრატი გრილდება, ჯერდება ჟანგბადით და მასში გროვდება სასარგებლო მიკროფლორა. ფაზის ბოლოს ფრონტალური დამტვირთველით სუბსტრატს სპეციალურ ბრიკეტის მექანიზმზე ერევა ხის სოკოს მიცელიუმი. ხის სოკოს ბლოკები თავსდება სპეციალურ თაროებზე და შესაბამისი ტემპერატურის რეგულირებითა და დანამვით 10-12 დღეში შესაძლებელია სოკოს მოკრეფა. კრეფის პროცესი გრძელდება 25 დღე. სოკოების მოკრეფის შემდეგ კამერიდან იტვირთება სუბსტრატი, თვითონ კამერა კი ბლოკების განტვირთვის შემდეგ ირეცხება მაღალი წნევის მეშვეობით. ამის შემდგომ კამერა მზადაა შემდეგი სუბსტრატის პარტიის მიღებისათვის.

როგორც ზემოთ აღინიშნა, კომპანია ამ ეტაპზე ტორფის იმპორტს ახორციელებს სომხეთის რესპუბლიკიდან. თუმცა მომავალში დაგეგმილია კომპანიის საკუთრებაში არსებული სასარგებლო წიაღისეულის ლიცენზიის (N1002362) საფუძველზე ტორფის გადამამუშავება საწარმოს ტერიტორიაზე. წინასწარი მონაცემებით, ტორფის გადამამუშავება დაგეგმილია კომპანიის კუთვნილ ტერიტორიაზე, შენობა N19-ში რომლის ფართობის 50% ამ ეტაპზე დანადგარების სასაწყობო მეურნეობა არის განთავსებული. ასევე, ტერიტორიაზე დაგეგმილია დაახლოებით 5 ტ მოცულობის ნავთობპროდუქტების რეზერვუარის მოწყობა ადგილზე მომუშავე ტექნიკის საწვავით უზრუნველყოფისთვის. აღნიშნულ საკითხებზე დეტალური ინფორმაცია წარმოდგენილი იქნება გზშ-ის ანგარიშში.

წარმოდგენილ სკოპინგის ანგარიშში განხილულია არაქმედებისა და ტერიტორიის შეცვლის ალტერნატივები. გამომდინარე იქიდან, რომ ტერიტორიის ცვლილების შემთხვევაში კომპანიას მოუწევდა ახალი ნაკვეთის ათვისება და ინფრასტრუქტურის განთავსება, მოსალოდნელი იყო გარემო რეცეპტორებზე უარყოფითი ზემოქმედება. ამასთან, ალტერნატიულ ტერიტორიასთან უახლოესი მოსახლე მდებარეობდა ბევრად ახლოს, დაახლოებით 150 მ-ში. შესაბამისად საწარმოს ტერიტორია დარჩა უცვლელი. საქმიანობის განხორციელების როგორც ტერიტორიის ასევე ტექნოლოგიურ ალტერნატივებთან დაკავშირებით სკოპინგის ანგარიში არ მოიცავს დასაბუთებულ ინფორმაციას, შესაბამისად აღნიშნული საკითხი აისახა სკოპინგის დასკვნაში.

წარმოდგენილი დოკუმენტაციის მიხედვით, იმის გათვალისწინებით, რომ პროექტი არ ითვალისწინებს რაიმე სახის სამშენებლო სამუშაოების წარმოებას და შპს „თეთრი ქუდის“ სოკოს საწარმოო შენობა ფუნქციონირებს წლების მანძილზე, მოსალოდნელი არ არის უარყოფითი ზემოქმედება გეოლოგიურ და ბიოლოგიურ გარემოზე. ამასთან, მოსალოდნელი არ არის ზემოქმედება ზედაპირული წყლის ობიექტზე, რადგან კომპანია იყენებს ბრუნვითი წყალმომარაგების სისტემას.

მოცემული ინფორმაციის თანახმად, საქმიანობის სპეციფიკიდან გამომდინარე არ ხდება არანაირი ფეთქებადსაშიში/ხანძრის გამოწვევი დანადგარების გამოყენება, შესაბამისად მასშტაბური ავარიის ან/და კატასტროფის რისკები ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი არ არის. რაც შეეხება სამომავლოდ დაგეგმილი ნავთობპროდუქტების საცავის მოწყობას- წინასწარი საპროექტო მონაცემებით 5 ტონას არ აღემატება და მოქმედი ტექნიკური რეგლამენტების შესაბამისად განხორციელდება შესაბამისი პროექტის შეთანხმება საგანგებო სიტუაციების სამსახურთან, რაც გულისხმობს სახანძრო უსაფრთხოების ნორმების უზრუნველყოფას.

საქმიანობის შედეგად, ძირითადად კომპოსტის წარმოების პროცესში მოსალოდნელია ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე. გაფრქვევის ძირითადი წყაროებია 4 ერთეული ქვაბი (ბოილერი), ფრონტალური დამტვირთველი და კომპოსტის წარმოების უბანი. კომპოსტირების ეტაპზე ატმოსფერულ ჰაერში გამოიყოფა შემდეგი მავნე ნივთიერებები: ნახშირორჟანგი, მეთანი, აზოტის ოქსიდი, აირადი ამიაკი და გოგირდწყალბადი. ექსპლუატაციის ეტაპისთვის წინასწარ ჩატარებული გაანგარიშებების ანალიზით ირკვევა, რომ არსებული წყაროების გათვალისწინებით, მიმდებარე ტერიტორიის ატმოსფერული ჰაერის ხარისხი, როგორც ნორმირებული 500 მ-ნი ზონის საზღვარზე, ასევე უახლოეს დასახლებებთან არ გადააჭარბებს კანონმდებლობით გათვალისწინებულ ნორმებს. ექსპლუატაციის ეტაპზე ატმოსფერული ჰაერის დაბინძურების შემცირების მიზნით გატარებული იქნება სტანდარტული შემარბილებელი ღონისძიებები როგორცაა: ექსპლუატაციის პროცესში საწარმოს სხვადასხვა სექციაში დანადგარების მუდმივი კონტროლი-მონიტორინგი. საშიშროების შემთხვევაში ინსტრუმენტული გაზომვები. ავტოტრანსპორტის და სპეც. ტექნიკის ტექნიკური მდგომარეობის კონტროლი, ნარჩენების სწორი მართვა და შემარბილებელი და მონიტორინგის გეგმის შესრულებაზე კონტროლი, ასევე მუშა პერსონალის ტრენინგები და სხვა.

საწარმოს ფუნქციონირებით გამოწვეული მთავარი ზემოქმედებაა სუნის გავრცელება, რაც სოკოს წარმოებისთვის საჭირო კომპოსტირების პროცესს ხშირ შემთხვევაში ახლავს თან და ძირითადად ტექნოლოგიური პროცესის დარღვევის ან ნარჩენების არასათანადო მართვასთან არის დაკავშირებული. აღნიშნული პრობლემის შესამცირებლად კომპანიამ უზრუნველყო ბუნკერებში/გვირაბებში მოთავსებული I ფაზის კომპოსტის იძულებითი აერაციის პრაქტიკის დანერგვა. ამასთან, კომპანია აღნიშნული ზემოქმედების შემცირების მიზნით, ასევე განიხილავს საწარმოს პერიმეტრზე ატმოსფერულ ჰაერში სუნის აღმომჩენი ხელსაწყოების განთავსებას, რაც იძლევა მუდმივი მონიტორინგის საშუალებას.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, ხმაურის წარმოქმნა და მისი გავრცელება მოსალოდნელია როგორც ახალი ტექნოლოგიური ხაზის (ტორფის გადამამუშავებელი ხაზი) მოწყობის, აგრეთვე არსებული ტექნოლოგიური ხაზის ექსპლუატაციის ეტაპზე, რაც ძირითადად დაკავშირებული იქნება სატრანსპორტო ოპერაციებთან. იმის გათვალისწინებით, რომ უახლოესი დასახლებული პუნქტი საპროექტო ტერიტორიიდან დაშორებულია 590 მეტრით, ტრანსპორტით და სპეციალური ტექნიკით გამოწვეული ხმაური „ტექნიკური რეგლამენტი – „საცხოვრებელი სახლებისა და საზოგადოებრივი/საჯარო დაწესებულებების შენობების სათავსებში და ტერიტორიებზე აკუსტიკური ხმაურის ნორმების შესახებ“ საქართველოს მთავრობის 2017 წლის 15 აგვისტოს N398 დადგენილების მოთხოვნებს სრულად აკმაყოფილებს. აღსანიშნავია ისიც, რომ საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელია დაახლოებით 6-8 სატრანსპორტო ოპერაცია დღეში. საწარმოში ნედლეულის შემოტანა შესაძლებელი იქნება ქ. რუსთავის შემოვლითი გზებით ისე, რომ ქალაქის მჭიდროდ დასახლებულ უბნებში გამავალი ქუჩების გამოყენება საჭირო არ იქნება. აღნიშნული მარშრუტების გამოყენება მნიშვნელოვნად ამცირებს ხმაურით გამოწვეულ უარყოფით ზემოქმედებას გარემოს ცალკეულ რეცეპტორებზე.

ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტრომ უზრუნველყო წარმოდგენილი სკოპინგის ანგარიშის, როგორც სამინისტროს ოფიციალურ ვებგვერდზე, ასევე ქ. რუსთავისა და გარდაბნის მუნიციპალიტეტების ადმინისტრაციული ერთეულის შენობის საინფორმაციო დაფასა და შესაბამის საზოგადოებრივი თავშეყრის ადგილებში შესაბამისი

ინფორმაციის განთავსება. სამინისტროში წარმოდგენილ სკოპინგის ანგარიშსა და თანდართულ დოკუმენტაციასთან ერთად, დამატებით ატვირთული იყო პრეზენტაცია, სადაც საზოგადოებას შესაძლებლობა ჰქონდა, არატექნიკურ და გასაგებ ენაზე, გაცნობოდა მოკლე ინფორმაციას პროექტთან დაკავშირებით. 2020 წლის 18 სექტემბერს „გარემოსდაცვით შეფასების კოდექსში“ განხორციელებული ცვლილების (<https://matsne.gov.ge/document/view/4994730?publication=0>) შესაბამისად, რომელიც ითვალისწინებს საქართველოს კანონმდებლობით განსაზღვრული პანდემიის/ეპიდემიის დროს, ქვეყანაში არსებული ეპიდემიოლოგიური მდგომარეობის გათვალისწინებით, საჯარო განხილვის დისტანციურად, კომუნიკაციის ელექტრონული საშუალებების გამოყენებით ჩატარების შესაძლებლობას, აღნიშნულ სკოპინგის ანგარიშთან დაკავშირებით საჯარო განხილვა გაიმართა 2020 წლის 26 ნოემბერს, დისტანციურად, კომუნიკაციის ელექტრონული საშუალებების გამოყენებით. სკოპინგის ანგარიშის საჯარო განხილვას ესწრებოდნენ: საქართველოს გარემოს დაცვისა და სოფლის მეურნეობის სამინისტროს წარმომადგენლები, შპს „თეთრი ქუდის“, საკონსულტაციო კომპანია „გერგილის“, ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტის მერი, ასევე მერიის წარმომადგენლები, სოფ. კრწანისის წარმომადგენლები, ქ. რუსთავის მაცხოვრებლები, სამოქალაქო აქტივისტები და საინიციატივო ჯგუფის „გავიგუდეთ“ წევრები. საჯარო განხილვის ფარგლებში დამსწრე საზოგადოების მხრიდან გამოითქვა მოსაზრებები არსებულ წარმოებასა და ტექნოლოგიურ გადაწყვეტაზე. საზოგადოების მხრიდან გამოთქმული შენიშვნები ძირითადად ეხებოდა ტექნოლოგიური ციკლის სწორად წარმართვასა და ნარჩენების მართვის საკითხებზე კონტროლის გაწევას. აგრეთვე აქცენტები გაკეთდა საწარმოს საქმიანობის შედეგად მიმდებარე დასახლებებში სუნის გავრცელების პრობლემისა და მისი გადაჭრის მნიშვნელობაზე, ატმოსფერულ ჰაერში შესაბამისი მოდელირების ჩატარებასა და პროცესების გამჭვირვალობაზე. განხილვის ფარგლებში საუბარი იყო აგრეთვე კომპანიის საქმიანობასთან მიმართებით დაწყებულ ადმინისტრაციულ სამართალწარმოებაზეც. ყველა გამოთქმულ მოსაზრებასა და კითხვას საჯარო განხილვის ფარგლებში გაეცა პასუხები საკონსულტაციო კომპანიის წარმომადგენლის მხრიდან, რომელმაც აღნიშნა, რომ აღნიშნული პროცედურის გავლა კომპანიამ პირველ რიგში დაიწყო იმისათვის, რომ საკუთარი საქმიანობა მოაქციოს სამართლებრივ ჩარჩოში და ექსპლუატაციის ეტაპზე გარემოს რეცეპტორებზე შეამციროს ზემოქმედება. ასევე განმარტა, რომ ნარჩენების მართვის, სუნის გავრცელების პრევენციის მიზნით დანერგული შესაბამისი ტექნოლოგიური გადაწყვეტის, ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებათა გაბნევის მოდელირების საკითხები დეტალურად იქნება განხილული გზშ-ის ანგარიშში. საჯარო განხილვის ფარგლებში სამოქალაქო აქტივისტების მხრიდან დაფიქსირდა ინიციატივა, რომ მათ დაეთვალიერებინათ კომპანიის ტერიტორია და უშუალოდ დასწრებოდნენ წარმოების პროცესს, რაზეც შპს „თეთრი ქუდის“ წარმომადგენლების მხრიდან გამოითქვა მზაობა. ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე, პროექტთან დაკავშირებით წერილობითი შენიშვნები არ ყოფილა წარმოდგენილი.

სკოპინგის ანგარიშის ადმინისტრაციული წარმოების ეტაპზე სამინისტროს წარმომადგენლის მხრიდან დათვალიერებული იქნა საწარმოს ტერიტორია, კერძოდ ხისა და ქამა სოკოს საწარმოო ხაზები და კომპოსტის წარმოების უბანი სამინისტროს წარმომადგენელი უშუალოდ დაესწრო კომპოსტის წარმოების სხვადასხვა ეტაპს, რა დროსაც სუნის გავრცელება ყველაზე აქტიურად შეინიშნებოდა აერაციის უბანზე.

საწარმოს ტერიტორიის დათვალიერების შედეგად გამოვლინდა, რომ დაგეგმილი ტორფის გადამამუშავებელი ხაზი და ნავთობპროდუქტების საცავი ამ ეტაპზე მოწყობილი არ არის.

სკოპინგის ანგარიშის თანახმად, შესწავლილ იქნა საპროექტო ტერიტორია. ჩატარებული სამუშაოების შედეგად მოხდა გარემოზე და ადამიანის ჯანმრთელობაზე მოსალოდნელი ძირითადი ზემოქმედების წყაროების, სახეებისა და ობიექტების იდენტიფიცირება.

სკოპინგის პროცედურის შედეგად განსაზღვრული და დადგენილი იქნა დაგეგმილი საქმიანობის გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი და გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესასწავლი ზემოქმედებები

გზშ-ის ანგარიშის მომზადებისათვის საჭირო კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის ჩამონათვალი

1. **გზშ-ს ანგარიში უნდა მოიცავდეს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მესამე ნაწილით დადგენილ ინფორმაციას;
2. **გზშ-ს ანგარიშს უნდა დაერთოს** „გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის“ მე-10 მუხლის მეოთხე ნაწილით განსაზღვრული დოკუმენტაცია;
3. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს** სკოპინგის ანგარიშში მითითებული (განსაზღვრული, ჩასატარებელი) კვლევების შედეგები, მოპოვებული და შესწავლილი ინფორმაცია, გზშ-ის პროცესში დეტალურად შესწავლილი ზემოქმედებები და შესაბამისი შემცირების/შერბილების ღონისძიებები;
- 3.1 **გარემოსდაცვითი შეფასების კოდექსის მე-10 მუხლის მე-2 ნაწილის შესაბამისად, გზშ-ის ანგარიში ხელმოწერილი უნდა იყოს იმ პირის/პირების მიერ, რომელიც/რომლებიც მონაწილეობდა/მონაწილეობდნენ მის მომზადებაში, მათ შორის კონსულტანტის მიერ.**
4. **გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს:**
 - პროექტის საჭიროების დასაბუთება;
 - საქმიანობის ს აღწერა;
 - საქმიანობის განხორციელების ადგილის GPS კოორდინატები Shp ფაილებთან ერთად;
 - საწარმოს გენ-გეგმა ექსპლიკაციით (შესაბამისი ინფრასტრუქტურული ელემენტების დატანით);
 - საწარმოო ტერიტორიის სიტუაციური სქემა (შესაბამისი აღნიშვნებით, ფოტო მასალა);
 - დეტალური ინფორმაცია საწარმოს ტერიტორიის შესახებ (მანძილი საცხოვრებელ სახლამდე, საავტომობილო ტრასამდე, ზედაპირული წყლის ობიექტამდე და სხვა უახლოეს შენობა-ნაგებობამდე ან/და სამრეწველო ობიექტამდე);
 - საწარმოს ტექნოლოგიური ხაზის და ტექნოლოგიური პროცესის დეტალური აღწერა (მათ შორის დაგეგმილი ტორფის გადამამუშავებელი ხაზის ტექნოლოგიური პროცესის დეტალური აღწერა);

- პროექტის ალტერნატიული ვარიანტების (GPS კოორდინატები Shp ფაილებთან ერთად) დეტალური ანალიზი, შესაბამისი დასაბუთებით. მათ შორის არაქმედების ალტერნატივა, ტექნოლოგიური ალტერნატივა, საპროექტო ტერიტორიის ყველა გონივრული ალტერნატივა და გარემოსდაცვითი თვალსაზრისით შერჩეული ალტერნატივა. გზშ-ის ანგარიშის შესაბამის ქვეთავში, დეტალურად უნდა იქნეს დასაბუთებული ობიექტის განთავსების ალტერნატივებიდან შერჩეული ადგილმდებარეობის გარემოსდაცვითი, სოციალური, ეკონომიკური და ტექნიკური უპირატესობები; იმ შემთხვევაში თუ საქმიანობის განხორციელება შერჩეულ ტერიტორიაზე არ იქნება სათანადოდ დასაბუთებული გარემოს დაცვის მათ შორის სუნის გავრცელების აღკვეთის კუთხით, განხილული უნდა იყოს ალტერნატიულ ტერიტორიაზე საწარმოს განთავსების საკითხი.
 - საწარმოს ძირითადი ფიზიკური მახასიათებლები (სიმძლავრე, მასშტაბი, წარმადობა) და ძირითადი ტექნიკური საშუალებების ტექნიკური პარამეტრები და საპასპორტო მონაცემები;
 - დასაქმებული ადამიანების რაოდენობა და სამუშაო გრაფიკი;
 - კომპოსტირების საწარმოს ექსპლუატაციის რეჟიმი.
 - საწარმოს წყალმომარაგების (სასმელ-სამეურნეო და საწარმოო) საკითხები;
 - წყლის ტექნოლოგიურ ციკლში გამოყენების საკითხები;
 - სამეურნეო-ფეკალური, სანიაღვრე, საწარმოო ჩამდინარე წყლების მართვის საკითხები;
 - ტორფის გადამამუშავებელი ხაზისა და ნავთობპროდუქტების საცავის მოწყობის ეტაპზე და ფუნქციონირების დროს შესაძლო ავარიული სიტუაციების აღწერა და მათი მართვის გეგმა;
 - ნარჩენების მართვის გეგმა. ტორფის გადამამუშავებელი ხაზისა და ნავთობპროდუქტების საცავის და მთლიანად საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე მოსალოდნელი ნარჩენების სახეობებისა და რაოდენობის შესახებ ინფორმაცია და მათი შემდგომი მართვის ღონისძიებები;
 - დასამუშავებლად მიღებული ნარჩენების კოდები და დასახელებები, საქართველოს მთავრობის 2015 წლის 17 აგვისტოს N426 დადგენილების „სახეობებისა და მახასიათებლების მიხედვით ნარჩენების ნუსხისა და კლასიფიკაციის“ შესაბამისად;
 - დასამუშავებელი ნარჩენების რაოდენობა და წარმოშობა;
 - დასამუშავებლად მიღებული ნარჩენების აღდგენის ოპერაციების კოდები და აღწერილობა ნარჩენების მართვის კოდექსის I დანართის შესაბამისად;
 - ნარჩენების დამუშავებისას გამოსაყენებელი საშუალებები და მოწყობილობები, აგრეთვე მათი წარმადობა;
 - საწარმოს ტერიტორიის საკუთრების ან იჯარის ხელშეკრულების დამადასტურებელი დოკუმენტაცია;
5. გარემოზე მოსალოდნელი ზემოქმედების შეფასება გარემოს თითოეული კომპონენტისათვის და პროექტის განხორციელების შედეგად მოსალოდნელი ზემოქმედებების შეჯამება მათ შორის:

- ზემოქმედება ატმოსფერულ ჰაერზე, გაფრქვევის წყაროები, გაფრქვეული მავნე ნივთიერებები, გაბნევის ანგარიში; ატმოსფერულ ჰაერზე ზემოქმედების შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ტექნოლოგიური ფაზები და თითოეული ფაზის მიმდინარეობის ეტაპზე ატმოსფერულ ჰაერში მავნე ნივთიერებების გამოყოფის და სუნის გავრცელების დეტალური აღწერა;
- განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა-გრაფიკი, სადაც ატმოსფერულ ჰაერში ემისიების და ხმაურის გავრცელების მინიმუზაციის მიზნით, გათვალისწინებული იქნება ინსტრუმენტული მონიტორინგი უახლოეს მოსახლესთან (სიხშირის და კოორდინატების მითითებით);
- სუნის გავრცელება და მოსალოდნელი ზემოქმედება ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ხმაურის გავრცელება (შესაბამისი გაანგარიშებითა და მოდელირებით) და მოსალოდნელი ზემოქმედება ექსპლუატაციის ეტაპზე და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- გეოლოგიურ გარემოზე ზემოქმედება და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ზედაპირულ და მიწისქვეშა/გრუნტის წყლებზე, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- კუმულაციური ზემოქმედება და ზემოქმედების შედეგების შეფასება მიმდებარე ობიექტების გათვალისწინებით (ატმოსფერული ჰაერი, ხმაური, სუნი და სხვა);
- ზემოქმედების შეფასება სოციალურ-ეკონომიკურ გარემოზე, ჯანმრთელობასა და უსაფრთხოებასთან დაკავშირებული რისკებსა და შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებების შესახებ;
- ნარჩენების წარმოქმნით მოსალოდნელი ზემოქმედება და ზემოქმედების შეფასება;
- ზემოქმედება ნიადაგზე და შესაძლო დაბინძურება, შესაბამისი შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ზემოქმედება ისტორიულ-კულტურულ და არქეოლოგიურ ძეგლებზე;
- სკოპინგის ეტაპზე საზოგადოების ინფორმირებისა და მის მიერ წარმოდგენილი მოსაზრებებისა და შენიშვნების შეფასება;
- ტორფის გადამამუშავებელი ხაზისა და ნავთობპროდუქტების საცავის მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი შემარბილებელი ღონისძიებების გეგმა-გრაფიკი;
- ტორფის გადამამუშავებელი ხაზისა და ნავთობპროდუქტების საცავის მოწყობისა და ექსპლუატაციის ეტაპზე განსახორციელებელი გარემოსდაცვითი მონიტორინგის გეგმა;
- გზმ-ის ფარგლებში შემუშავებული ძირითადი დასკვნები და საქმიანობის პროცესში განსახორციელებელი ძირითადი ღონისძიებები;

6. გზმ-ის ანგარიშში აგრეთვე გათვალისწინებული უნდა იქნას:

- საწარმოში არსებული ტექნოლოგიური დანადგარების გამართულობაზე მონიტორინგისა და კონტროლის წარმოების საკითხები, სადაც აგრეთვე განხილული იქნება ტექნოლოგიის ავარიული გაჩერება შესაბამისი რეაგირებით;

- საწარმოს ავარიული გაჩერების შემთხვევაში კომპოსტირების პროცესში მიღებული მასის მართვის საკითხები, მათ შორის განთავსების პირობები;
- ნარჩენების მართვის თავში დეტალურად უნდა იქნას აღწერილი თითოეული ნარჩენის მართვის პროცესი, მათ შორის მითითებულ უნდა იქნას შესაბამისი ნარჩენის მართვაზე პასუხისმგებელი კომპანია;
- არსებული რეალობის გათვალისწინებით წარმოდგენილი უნდა იყოს დეტალური ინფორმაცია საწარმოს ექსპლუატაციის ეტაპზე უსიამოვნო სუნის გავრცელების ყველა შესაძლო სცენარი და სუნის გავრცელების პრევენციის მიზნით წარმოდგენილი უნდა იყოს ყველა გონივრული ტექნოლოგია, ხოლო შერჩეული ტექნოლოგია უნდა იქნას შესაბამისად დასაბუთებული; ამასთან დეტალურად უნდა იყოს განხილული სუნის გავრცელების კონტროლის მექანიზმები, მათ შორის სუნის აღმომჩენი დანადგარის შესახებ დეტალური ინფორმაცია (მათ შორის დანადგარის პასპორტი), ამასთან გზშ-ის ანგარიშში იდენტიფიცირებული უნდა იქნეს სუნის გავრცელების წყარო და წარმოდგენილი იქნეს დეტალური შემარბილებელი ღონისძიებები;
- ანგარიშში უნდა აისახოს ტერიტორიაზე გაბატონებული ქარის გავრცელების მიმართულების შესწავლის საკითხები და მოსახლეობაში სუნის გავრცელების თავიდან ასაცილებლად გათვალისწინებული შემარბილებელი ღონისძიებები (მათ შორის ავარიული გაჩერებისას საწარმოდან ნარჩენის გამოტანის შემთხვევაში, მისი დახურულ სივრცეში განთავსება და სხვა);
- გზშ-ს ანგარიშში უნდა აისახოს ხმაურის და ემისიების ყველა წყარო გენგეგმაზე დატანით;
- დეტალური ინფორმაცია ნავთობპროდუქტების რეზერვუარისა და სამრეცხაოს შესახებ;
- სკოპინგის ანგარიშში წარმოდგენილ აეროფოტოსურათზე არ არის დატანილი ღია ხელოვნური არხი, რაც უნდა დაზუსტდეს გზშ-ის დოკუმენტში;
- სკოპინგის ანგარიშში აღნიშნულია, რომ N8 ძველ ამორტიზებულ ბოილერში განთავსებულია პატარა საამქრო (გვ.10). გზშ-ის ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იქნას ინფორმაცია საამქროს დანიშნულების შესახებ.

გზშ-ს ანგარიშში წარმოდგენილი უნდა იყოს ინფორმაცია სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული საკითხების შესაბამისად (ერთიანი ცხრილის სახით).

დასკვნითი ნაწილი:

სკოპინგის დასკვნის მიღების მიზნით, შპს „თეთრი ქუდის“ მიერ წარმოდგენილ ქ. რუსთავის მუნიციპალიტეტში, გარდაბანი-კრწანისი-რუსთავის დამაკავშირებელი გზის მე-17 კმ-ში კომპანიის კუთვნილ სოკოს საწარმოში კომპოსტის (ნარჩენების აღდგენა) წარმოების პროექტზე **სავალდებულოა გზშ-ის ანგარიში მომზადდეს** წინამდებარე სკოპინგის დასკვნით გათვალისწინებული კვლევების, მოსაპოვებელი და შესასწავლი ინფორმაციის და წარმოსადგენი დოკუმენტაციის მიხედვით.